

Panorama knih**Petr Chalupa,
Olga Vilímková a Vít Vilímek:
Minulost a přítomnost
Mexika a Peru***

Masarykova univerzita v Brně vydala útlou knihu nesoucí název dvou latinskoamerických zemí. Kniha představuje čtenáři v historicko-geografické mozaice Mexiko a Peru. Obě země, ač každá leží v „jiné“ Americe, spojuje kromě stejného úředního jazyka také podobně slavná minulost velkých indiánských říší a jejich stejně smutný pád. Trojice autorů zde uplatňuje jak své odborné kvality, tak svá pozorování a osobní vztah k oběma zemím. Nabízí čtenáři několik různých úhlů, pod kterými je možné obě země charakterizovat a chápat jejich specifika. A právě spojení několika různých témat činí tuto publikaci zajímavou, protože také komplexnější a univerzálnější.

V úvodu autoři načrtávají paleogeografický vývoj i současný socioekonomický stav oblasti a stručně představují její faunu a flóru. Dále se věnují každé z těchto zemí v oddělených výkladech. Všimají si vždy přírodních poměrů, současného hospodářství a populace a posléze též připomínají historické osudy země. Čtenář je proveden stručnými dějinami jednotlivých civilizací, které se na daném území střídaly, podrobněji pak poznává období španělské conquisty – dobývání země – a dochází postupně až k současnosti. Autoři kladou důraz na kulturu jednotlivých indiánských národů, které se na popisovaném území vystřídaly. Ty daly základ vrcholným a v poměru ke svým předchůdkyním velice krátkým civilizacím – incké v Peru a aztécké v Mexiku, jež mají společné také to, že byly poslední. Autoři nepodávají jen přehled civilizací s jejich stručnou charakteristikou, ale i přes omezený rozsah publikace v ní kromě obecné charakteristiky kultur uvádějí také nejzajímavější a nejcharakterističtější rysy zdejších ritů, architektury či panteonu.

Dalším oddílem knihy je Mozaika založená na osobní zkušenosti autorů z cest. Ti

se zde vracejí k přítomnosti obou zemí, nikoliv však s převahou kvantitativních údajů a procentního vyjádření jako v prvních oddílech, ale v takové podobě, jakou zaregistrovali na základě autopsie. Kromě osobních postřehů ze života v zemi jsou rozvedena také některá témata předchozích oddílů, která by předchozí výklad narušovala. Součástí této „duografie“ tvoří nákresy a fotografie zasazené do textu v černobílém provedení nebo do přílohy na konci publikace v provedení barevném. Drobnou vadou na kráse je místy zmylené číslování fotografií v textu.

Publikace si neklade za cíl stát se uceleným a vyčerpávajícím rozbohem vyčtených tematických okruhů. Je spíše inspirací, seznámením se s jiným kulturním i zeměpisným diskurzem a může sloužit jako návod či odrazový můstek k dalšímu studiu; to může být usnadněno také díky nabízené bohaté bibliografii, týkající se jak vrásnění horstev, tak conquisty. Značným přínosem publikace je již samo její vydání, neboť kniha rozšiřuje skromnou nabídku česky psané literatury k tematice latinskoamerických zemí. Přínosem je i netypické spojení různých druhů charakteristiky obou zemí podané populární formou, takže i výklad geologických jevů podobně jako architektonických památek se může stát instruktivní pomůckou potenciálního cestovatele.

E. MALÍROVÁ

*Brno 2001.

**Vladimír Smékal:
Pozvání do psychologie
osobnosti.
Člověk v zrcadle vědomí
a jednání***

Prof. PhDr. Vladimír Smékal, CSc. (1935), vyučující psychologii na MU v Brně, na UK v Praze a na UP v Olomouci a ředitel Centra výzkumu vývoje osobnosti, si za hlavní cíl knihy vylíčil „uspořádat poznatky o osobnosti tak, aby je člověk mohl aplikovat na poznání sebe i druhých a na hledání vhodného rámce pro pomoc lidem“. Svou knihu členil do patnácti kapitol – od 1. Co je osob-

nost (zabíhá zde i do filozofie) až po 15. Teoretické a metodologické otázky.

Podnázev knihy nás směřuje ke kapitólám 3. a 4. V kapitole Osobnost v zrcadle vědomí (Vnitřní obraz osobnosti) autor vykládá, jak se na bázi vědomí formuje vědomí sebe, jak funguje osobnost ve stavu změněného vědomí a jaká je praktická funkce vědomí a jeho stavů v řízení osobnosti. V 4. kapitole Osobnost v zrcadle jednání (Vnější obraz osobnosti) se čtenář dozví, jak se osobnost zrcadlí ve vnějších projevech, jak je vidí pozorovatel.

I když je kniha-učebnice určena především pro posluchače psychologie a psychology, může cenné poučení poskytnout všem vědecko-pedagogickým pracovníkům MU, zvláště kapitolou Inteligence, schopnosti, tvořivost, a fakultám vzdělávajícím učitele kapitolami, Vývoj osobnosti, životní dráha a změna osobnosti, Utváření osobnosti a Poznávání a charakterizace osobnosti.

Knih-učebnice může sloužit za vzor při sestavování učebnic z jiných oborů. Autor usnadňuje studium tím, že rozčleňuje text do krátkých logicky sřetěžených kapitol. Každou velkou kapitolu uvádí výstižnými motty a sděluje, o čem v kapitole pojedná. Vkládá do textu pasáže K zamyšlení (někde v nich i Náměty pro pozorování) a zadává úkoly (někde i komentáře k nim nebo jejich interpretace a o kus dál i klíče k nim). Vybavil text 115 (!) obrázky a tabulkami. Na konci každé velké kapitoly uvádí literaturu k dalšímu studiu a stručné shrnutí nazvané K zapamatování. Poznámky soustřeďuje na konec knihy. Je tedy vidět, že je i pedagogickým psychologem.

Jde o nejlepší česky napsanou učebnici o psychologii osobnosti. Autor si zasloužil cenu rektora. O osobnosti psala opravdová osobnost.

J. SEDLÁK

* Brno, Barrister – Principál 2002. 517 s.

Jiří Mayer: Folikulární lymfomy

V edici kontinuálního vzdělávání v medicíně vydávané na LF Masarykovy univerzity v Brně vychází jako 6. svazek monogra-

fie docenta Jiřího Mayera, CSc., popisující v celém rozsahu problematiku diagnostiky a terapie nemoci, podle níž je publikace nazvána Folikulární lymfomy.

Je zřejmé, že v obecných učebnicích se nelze věnovat detailní problematice speciální nozologické jednotky, jakou je folikulární lymfom. Monografie v rámci ucelené edice to však umožní.

Autor se věnuje celé historii choroby, různým způsobům klasifikace, které vyjadřovaly bezradnost nad léčbou. Kapitola věnovaná epidemiologii obsahuje obrovské množství prostudovaného statistického materiálu. Molekulárně biologická a imunologická charakteristika onemocnění přináší aktuální výsledky zkoumání pro lékaře majícího pouze základní znalosti genetiky. Sleduje též klinický obraz onemocnění a možnosti terapie. Jsou popsány všechny modality terapie (chirurgie, radioterapie) a s ohledem na charakteristiku choroby zejména možnosti chemoterapie podle způsobu použitých chemoterapeutik od monoterapie až po kombinace. Velká pozornost je věnována možnostem vysokodávkované chemoterapie s použitím autologních nebo alogenních transplantátů a v poslední době uplatňovaných monoklonálních protilátek, a to i v našich zemích dostupnému ritaximabu (protilátka proti struktuře CD 20, která je distribuována firmou Roche pod obchodním názvem Mabthera)

Se zvláštní pozorností je pojednáno o terapii pomocí interferonů, a to jak v terapii indukční, tak v terapii udržovací.

Dosavadní historie léčby maligních lymfomů prokazuje, že i přes zavedení nových terapeutických postupů se pětileté a desítileté výsledky celkového přežití v průběhu posledních šedesáti let prakticky nezměnily.

Otázkou pro budoucnost zůstává, zda příznivé odpovědi na léčbu dosahované v současnosti se projeví i ve zvýšení pětiletého nebo dokonce desítiletého přežití, zda náklady na terapii se odrazí ve zlepšené kvalitě života nemocného.

Závěrem je nutno zdůraznit, že se autorovi podařilo ve velmi hutné a přehledné formě popsat problematiku onkologické nozologické jednotky zvané folikulární lymfomy, a to od historie do současnosti. I když